

ปัญหาและอุปสรรคของพนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
: กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองสระแก้ว

PROBLEMS AND OBSTACLES OF INQUIRY OFFICIAL ON PERFORMANCE THEIR
DUTIES ACCORDING TO THE JUVENILE AND FAMILY COURT ACT AND JUDICIAL
EXAMINATION AND DETERMINATION B.E 2553 (2010): A CASE STUDY OF MUEANG
SA KAEO PROVINCIAL POLICE STATION

พิชชากร ภูสันต์

คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต, zinx08@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ของสถานีตำรวจภูธรเมืองสระแก้ว เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเพื่อการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย เป็นข้อมูลจากพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองสระแก้ว ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนเด็กและเยาวชน จำนวน 3 นาย

ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัญหาการจับกุมเด็กและเยาวชนนั้นบทบัญญัติของกฎหมายมีข้อจำกัด ไม่ยืดหยุ่นและผ่อนปรน ปัญหาในการจำแนกเด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดร่วมกันหลายคน 2) ปัญหาการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน การขีตอายุของเด็กและเยาวชนและระยะเวลาที่จะต้องนำเด็กและเยาวชนไปตรวจสอบการจับกุมน้อยเกินไป 3) ปัญหาการสอบสวนเด็กและเยาวชน เกี่ยวกับการกำหนดสถานที่ในการสอบสวน รวมไปถึงคุณสมบัติที่ปรึกษากฎหมายที่ส่งผลให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถจัดหาที่ปรึกษากฎหมายได้หรือหาได้ยาก ดังนั้นจึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ได้แก่ อำนาจการดักเตือนในบางคดี อายุของเด็กและเยาวชนขณะจับกุม การขยายเวลาเพื่อตรวจสอบการจับกุม สถานที่ในการสอบสวน ประเภทคดีที่ต้องมีที่ปรึกษากฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: พนักงานสอบสวน, เด็กที่กระทำความผิด, สถานีตำรวจภูธรเมืองสระแก้ว

ABSTRACT

This research aimed to study problems and obstacles on duty performance of inquiry officials in Mueang Sa Kaeo Provincial Police Station according to the Juvenile and Family Court Act and Judicial Examination and Determination B.E. 2553 (2010), to bring about to duty performance in keeping with spirit of law and to perform

their duties efficiently. It was a qualitative research by using in-depth interview as the research tool for obtaining data from 3 inquiry officials of Mueang Sa Kaeo Provincial Police Station who did their duties on investigation of juvenile.

The results revealed that; 1) For problem on arresting of juvenile delinquency, provisions of law were restricted and inflexible; while problem on classifying of juvenile offender was many of co-offenders, 2) For problem on investigation of arresting juvenile delinquency, it was found that age of juvenile and duration for bringing juvenile to investigate of arresting was too short, 3) For problem on investigation of juvenile delinquency related to determination on investigation place and qualifications of legal counsel, it was found that inquiry officials could not provide or difficult to find legal counsel for juvenile offenders. Therefore, some criteria shall be stipulated clearly in favor of duty performance for inquiry officials e.g. authority to make cautions in some cases, age of juvenile offenders while they were arrested, extension of time to investigate of arresting, investigation places and types of case needed to have legal counsel. These was to facilitate the duty performance of inquiry officials efficiently.

Keywords: INQUIRY OFFICAL, JUVINILE OFFENDER, MUEANG SA KAEO PROVINCIAL POLICE STATION

1. บทนำ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กนั้นมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ คือ ผู้ใหญ่เน้นการลงโทษ (Punishment) ส่วนเด็กและเยาวชนเน้นการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) (เดชา สังฆวรรณ. 2545 : 87) นอกจากนี้แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมก็ปรากฏอิทธิพลอยู่ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวที่ให้ศาลคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็ก หรือเยาวชน ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการมุ่งที่จะลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะสุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็ก หรือเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันเป็นคณาไป (มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, 2551 : 47) แต่เดิมในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งจากการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ส่งผลให้แนวทางปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับพนักงานสอบสวน โดยกฎหมายนั้นมุ่งเน้นให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชน เช่น การจับกุมเด็กและการจับกุมเยาวชนมีความแตกต่างกัน คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจจับกุมเยาวชนได้โดยไม่มีหมายหรือคำสั่งศาลในกรณีที่ต้องด้วยข้อยกเว้นของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 (2) (3) และ(4) ด้วย แต่การจับเด็กไม่อาจนำข้อยกเว้นดังกล่าวไปใช้ได้เพราะมาตรา 66 วรรคหนึ่ง มีความหมายชัดเจนว่า ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีหมายจับหรือคำสั่งศาล (สมชัย ฑีฆาอุตมมาร, 2554 : 54) หรือกรณีเมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมภายในเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือ เยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 72 บัญญัติว่า “ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือ

เยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ทั้งนี้ ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดมีบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย และบุคคลหรือองค์กรดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ายังสามารถปกครองดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ พนักงานสอบสวนอาจมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บุคคลดังกล่าวไปปกครองดูแลและสั่งให้นำตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังศาลภายในสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนภายหลังถูกจับ ในกรณีเช่นว่านี้ หากมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเด็กหรือเยาวชนจะไม่ไปศาล พนักงานสอบสวนจะเรียกประกันจากบุคคลดังกล่าวตามควรแก่กรณีก็ได้

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้นำไปใช้บังคับในคดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าคดีอาจเปรียบเทียบปรับได้) เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ได้ทำบันทึกข้อความเรื่อง “แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. 2553” (หนังสือตำรวจ ด่วนที่สุด ที่ 0011.25/2056 ลง 20 พ.ค. 2554) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

จากการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายข้างต้นที่ส่งผลให้แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนต้องเปลี่ยนแปลงไปและในทางปฏิบัติก็มีรายละเอียดของการปฏิบัติหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้อาจเกิดความขัดข้องหลายอย่างที่ทำการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนไม่สามารถเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้วิจัยในฐานะของพนักงานสอบสวนจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคของพนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยมุ่งเน้นในพื้นที่ของสถานีตำรวจนครหลวงสระแก้ว ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุดและขณะเดียวกันเพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
- 2) ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

3.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control)

ทฤษฎีนี้ต้องการส่งเสริมและเน้นประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งควบคุมระงับและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก ทฤษฎีนี้เชื่อว่าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจะควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม หรือจับกุมอาชญากรรมลงโทษตามกฎหมายได้ ย่อมเป็นการกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และเสรีภาพของประชาชนผู้สุจริตจากการถูกคุกคามจากอาชญากรรม ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมที่ดีต้อง

มีสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดสูง และผู้ที่ถูกจับกุมได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่กระทำผิดจริง โดยมีหลักประกันแก่สังคมว่าในการดำเนินคดีอาญาจะต้องดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีความแน่นอนและด้วยความเชื่อว่าฝ่ายปกครอง (เจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการ) จะค้นหาข้อเท็จจริงในคดีได้ดีกว่าศาล การค้นหาข้อเท็จจริงในคดีจะพยายามให้ยุติในขั้นต้นของกระบวนการยุติธรรมให้มากที่สุด และหากยอมรับว่าการค้นหาข้อเท็จจริงในขั้นตำรวจและอัยการเพียงพอที่จะเชื่อถือได้แล้ว การใช้ดุลพินิจสั่งคดียอมสามารถกระทำได้อย่างไม่ต้องลังเล คดีอาญาต่างๆ ก็สามารถดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและมีความต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้บริสุทธิ์ถูกปล่อยตัวโดยเร็ว และผู้ต้องหาที่มีหลักฐานว่าเป็นผู้กระทำผิดจะถูกดำเนินคดีแน่นอนเช่นกัน

3.2 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)

ทฤษฎีนี้ยึดหลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรมมากกว่าความคิดในเรื่องการควบคุมอาชญากรรม และไม่เชื่อว่าความคิดในการควบคุมอาชญากรรมนั้นจะมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาข้อเท็จจริง ดังนั้นแนวความคิดของทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม จึงไม่เห็นด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องได้รับการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานมิให้ล่วงละเมิดสิทธิของบุคคล และต้องการให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาอย่างเป็นทางการ และเปิดเผยในศาลสถิตยุติธรรม ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและกฎหมายต่อหน้าองค์กรคณะของผู้พิพากษาที่เป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใด

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น จะทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดนั้น จะต้องเป็นไปตามทฤษฎีใด ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดแล้วขณะเดียวกันก็จะต้องคำนึงถึงสิทธิ ในการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนด้วย

4. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ โดยผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถเป็นตัวแทนเพื่อสะท้อนสภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จึงได้กำหนดให้พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองสระแก้วทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

5. ผลการวิจัย

ปัญหาการกระทำความผิดในทางอาญาของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องที่ทุกหน่วยงานต่างให้ความสำคัญ เนื่องด้วยทั้งเด็กและเยาวชนล้วนถือได้ว่าเป็นกำลังที่สำคัญสำหรับการพัฒนาของประเทศต่อไปในอนาคต การบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นมาตรการหนึ่งที่จะเป็นหลักประกันได้ว่าการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนจะปราศจากการเลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติและไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชน แต่ทั้งนี้ยังพบว่ากฎหมายหลายฉบับยังขาดความชัดเจนและมีปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับเจ้าพนักงานผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการคุ้มครองและความเป็นธรรมตามสิทธิที่ควรจะได้รับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ

ครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ศึกษาสถานีดำรวจภูธรเมืองสระแก้ว โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยกระบวนการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนสถานีดำรวจภูธรเมืองสระแก้ว ร่วมกับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้

5.1 ปัญหาการจับกุมเด็กและเยาวชน

จากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนสถานีดำรวจภูธรเมืองสระแก้ว สามารถสรุปปัญหาที่พบในขั้นตอนการจับกุมเด็กและเยาวชน ได้ดังนี้

1. บทบัญญัติของกฎหมายมีข้อจำกัด ไม่ยืดหยุ่นและผ่อนปรน เนื่องจากกำหนดให้สามารถจับกุมเด็กได้ใน 3 กรณีเท่านั้นคือ ความผิดซึ่งหน้า หรือมีหมายจับ หรือมีคำสั่งศาล
2. เกิดปัญหาในการจำแนกเด็กและเยาวชน เนื่องจากในบางกรณีมีการกระทำผิดร่วมกันหลายคน และประกอบกับพัฒนาการของเด็กในปัจจุบันที่เจริญเติบโตเกินวัยจึงอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการจับกุมเด็กและเยาวชนได้ กรณีที่เป็นการจับกุมโดยมิชอบเจ้าพนักงานผู้จับกุมอาจมีความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ
3. บทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมถามคำให้การเด็กและเยาวชน ซึ่งถือว่าเป็นการมิให้รับฟังพยานหลักฐานเกี่ยวกับคำให้การของเด็กและเยาวชน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการหาข้อมูลทำสำนวนและการขยายผลคดีต่อไป

5.2 ปัญหาการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน

จากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนสถานีดำรวจภูธรเมืองสระแก้ว สามารถสรุปปัญหาที่พบในขั้นตอนการตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชน ได้ดังนี้

1. มีปัญหาในทางปฏิบัติว่าการนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมจะต้องยึดอายุของเด็กและเยาวชนในขณะที่กระทำความผิดหรือในขณะที่ถูกจับกุม ตัวอย่างเช่น ในขณะที่กระทำความผิดเป็นเยาวชน แต่ขณะถูกจับกุมพ้นเกณฑ์เยาวชนแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง
2. เมื่อมีการจับกุมเด็กแล้วในทุกคดี พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบไม่มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับเด็กได้ จึงต้องส่งตัวเด็กไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุม กรณีการจับกุมเยาวชนในคดีที่ไม่ใช่คดีลหุโทษก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน ทำให้เป็นภาระแก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ รวมถึงเด็กและเยาวชน โดยทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและเป็นการสิ้นเปลืองเวลาในการปฏิบัติงานอื่นของเจ้าพนักงาน
3. การกำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบรีบส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลภายใน 24 ชั่วโมงเพื่อตรวจสอบการจับกุม เป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไป หากเป็นคดีที่มีความยุ่งยากหรือซับซ้อน เวลา 24 ชั่วโมง จะไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

5.3 ปัญหาการสอบสวนเด็กและเยาวชน

จากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนสถานีดำรวจภูธรเมืองสระแก้ว สามารถสรุปปัญหาที่พบในขั้นตอนการสอบสวนเด็กและเยาวชน ได้ดังนี้

1. มิได้มีการกำหนดให้ทำการสอบสวนเด็กและเยาวชน ณ สถานที่ใด เป็นแต่เพียงแต่กำหนดว่าให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่เลือกปฏิบัติเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ในทางปฏิบัติจึงเกิดปัญหาว่าควรจะทำการสอบสวนเด็กและเยาวชน ณ สถานที่ใด

2. บทบัญญัติของกฎหมายมิได้ระบุประเภทของคดีไว้ว่าคดีใดบ้างในการแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนที่ต้องมีที่ปรึกษากฎหมาย ทำให้ในทางปฏิบัติจึงถือว่าทุกคดีจำเป็นต้องมีที่ปรึกษากฎหมายในการแจ้งข้อกล่าวหาและการสอบปากคำเด็กและเยาวชน อีกทั้งมีการกำหนดคุณสมบัติที่ปรึกษากฎหมายที่เคร่งครัดเกินไป ในทางปฏิบัติจึงไม่สามารถจัดหาที่ปรึกษากฎหมายได้หรือหาได้ยาก

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากพนักงานสอบสวน

จากข้อค้นพบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองสระแก้ว พนักงานสอบสวนจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านปัญหาความแตกต่างของหลักเกณฑ์ในการจับกุมเด็กและเยาวชน อาจพิจารณาใช้หลักเกณฑ์เดียวกับหลักเกณฑ์การจับกุมผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 29 พ.ศ.2551) เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมปัจจุบันและลดข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง

2. สำหรับการจับกุมเยาวชนในคดีที่ไม่ใช่คดีลหุโทษ ควรกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจว่ากล่าวตักเตือนเยาวชนได้ รวมทั้งควรเรียกให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเยาวชนมาร่วมรับฟังการว่ากล่าวตักเตือน เพื่อเป็นการลดคดีเยาวชนที่จะเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาล

3. ควรกำหนดให้มีการนำหลักการรับฟังถ้อยคำอื่น ๆ นอกจากคำรับสารภาพมาใช้กับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของเด็กและเยาวชน รวมทั้งเพื่อการขยายผลของคดีต่อไป

4. ควรระบุหรือกำหนดเกณฑ์อายุเด็กและเยาวชนให้ชัดเจน ว่าจะต้องยึดอายุของเด็กและเยาวชนในขณะที่ทำความผิดหรือในขณะที่ถูกจับกุม กรณีถูกจับกุมในขณะที่พ้นเกณฑ์การเป็นเยาวชนไปแล้ว ก็ไม่ต้องนำตัวไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุม

5. ควรกำหนดประเภทของคดีเด็กและเยาวชนให้ชัดเจน ในคดีที่ไม่ใช่คดีลหุโทษควรรให้อำนาจพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบว่ากล่าวตักเตือนเด็กและเยาวชน รวมถึงบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนมาร่วมรับฟังด้วย

6. ควรกำหนดให้ชัดเจนว่ามีกรณีใดบ้างที่พนักงานสอบสวนจะต้องเป็นผู้นำตัวเด็กและเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุม และหากมีเหตุสุดวิสัยหรือมีความจำเป็นที่พนักงานสอบสวนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ ใครบ้างที่สามารถเป็นตัวแทนของพนักงานสอบสวนได้

7. ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุสุดวิสัยอันทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมได้ทันเวลาภายใน 24 ชั่วโมง ควรระบุให้พนักงานสอบสวนสามารถขยายเวลาในการนำตัวเด็กและเยาวชนไปส่งศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมได้ ทั้งนี้ไม่ควรเกิน 48 ชั่วโมง

8. ควรระบุสถานที่ที่จะใช้ในการสอบสวนเด็กและเยาวชนให้ชัดเจน ทั้งนี้ในทางปฏิบัติเห็นว่าควรกำหนดใช้สถานพินิจเป็นสถานที่ทำการสอบสวนเด็กและเยาวชน เนื่องจากสถานพินิจเป็นสถานที่ที่จัดไว้สำหรับเด็กและเยาวชนอยู่แล้ว อีกทั้งยังมีบุคลากรปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง และหากเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการปล่อยตัวก็ต้องถูกควบคุมตัวไว้ที่สถานพินิจอยู่แล้ว

9. ควรกำหนดประเภทของคดีให้ชัดเจนว่ามีคดีใดบ้างที่จำเป็นต้องมีที่ปรึกษากฎหมาย ทั้งนี้มีความเห็นว่า คดีลหุโทษไม่จำเป็นต้องมีที่ปรึกษากฎหมาย

6.2 ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

จากข้อค้นพบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ศึกษาสถานีตำรวจภูธรเมืองสระแก้ว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ในการนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมนั้น เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้มีเจ้าพนักงานปฏิบัติงานช่วยพนักงานสอบสวน อย่างน้อยอีก 1 คน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม และป้องกันการหลบหนีระหว่างการนำตัวไปที่ศาล

2. รัฐควรจัดให้มีพนักงานสอบสวนอย่างเพียงพอ เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงการกระทำผิดและตอบสนองต่อสถานการณ์ในสังคมปัจจุบันที่จำนวนผู้กระทำผิดมีแนวโน้มเพิ่มสูงมากขึ้น

3. ในการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ควรให้ทีมสหวิชาชีพเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ควรจัดให้มีจำนวนที่เพียงพอและมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

4. การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านจำนวนพนักงานสอบสวนผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น จึงควรทำการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- เดชา สังขวรรณ. (2545). *ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. (2528). *กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษาเปรียบเทียบบรรทัดฐานทางด้านกฎหมาย*. *วารสารนิติศาสตร์*, 15 (3), กันยายน.
- ประเทือง ธนียผล. (2538). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: แสงจันทร์การพิมพ์.
- ประสิทธิ์ เอกบุตร. (2532). *อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ*. *วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช*, 1 (2), ธันวาคม.
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (2551). *กฎหมายเบื้องต้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน*, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2560). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง*, พิมพ์ครั้งที่ 5 ปรับปรุงใหม่. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

สหรัฐ กิติ ศุภการ, (2560). คำอธิบายพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

สมชัย ชีมาอุดมกร, (2554). พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พลสยามพริ้นติ้ง,

สรารุช เบญจกุล, (29 มีนาคม 2562). กฎหมายใหม่กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน, สืบค้นจาก

<https://mgronline.com/daily/detail/9540000001250>

สถานีตำรวจภูธร เมืองสระแก้ว, (มีนาคม 2562) , สืบค้นจาก <https://muangsrakaewpolice.wordpress.com/>

หนังสือตำรวจ ด่วนที่สุด ที่ 0011.25/2056 ลง 20 พ.ค. 2554